

6.9.2019

Oikeusministeriö

Oikeusministeriön lausuntopyyntö (VN/5035/2018) ylimpien laillisuusvalvojen tehtävien jakoa koske-
vasta työryhmän mietinnöstä

Keskusrikopoliisin lausunto

Tausta

Oikeusministeriö on pyytänyt Keskusrikopoliisilta lausuntoa ylimpien laillisuusvalvojen tehtävien jakoa koskevasta työryhmän mietinnöstä (Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2019:24).

Mietinnön mukaan voimassa olevaa valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävien jaosta annettua lakia (1224/1990) voidaan pitää perusteiltaan edelleen pääosin tarkoituksenmukaisena ja toimivana. Mietinnössä katsotaan, että lakia olisi kuitenkin perusteltua tarkistaa vastaamaan paremmin laillisuusvalvojen perustuslaissa ja muussa lainsäädännössä säädettyjä erityistehtäviä sekä kansainvälisistä sopimuksista johtuvia ja tosiasiallisia erikoistumisaloja. Tehtävienjako ehdotetaan toteutettavaksi laajentamalla sekä nykyistä viranomaisiin pohjautuvaa että asiaperusteista tehtävienjakoa. Lisäksi otettaisiin käyttöön kokonaan uusia valvonnan näkökulmaan pohjautuvia jakoperusteita. Mietinnössä ehdotetuilla muutoksilla ei olisi vaikutusta ylimpien laillisuusvalvojen toimivaltaan.

Mietinnössä todetaan poliisiasioiden olevan merkittävä asiaryhmä kummallakin laillisuusvalvojalla. Poliisien valvonnan keskittämistä kokonaan toiselle laillisuusvalvojalle ei pidetä perusteltuna. Mietinnössä ehdotetaan, että eduskunnan oikeusasiamiehelle ohjautuisivat poliisitutkintaa ja poliisi- tai tulliviranomaiselle säädettyä toimivaltuutta sekä rikosprosessuaalisia pakkokeinoja ja esitutkintaa koskevat asiat lukuun ottamatta esitutkinnan toimittamatta jättämistä, keskeyttämistä ja rajoittamista koskevia asioita, joita käsitelisivät sekä oikeuskansleri että oikeusasiamies. Eduskunnan oikeusasiamiehelle ehdotetaan ohjautuvan myös salaista tiedonhankintaa, salaisia pakkokeinoja, siviilitiedustelua, sotilastiedustelua ja tiedustelutoiminnan laillisuusvalvontaa koskevat asiat.

Keskusrikopoliisin lausunto

Keskusrikopoliisi kannattaa mietinnön ehdotuksia. Keskusrikopoliisi pitää myönteisenä sitä, että mietintöä valmistellut työryhmä on pyrkinyt laillisuusvalvojen nykyisen tehtävienjaon huomattavaan laajentamiseen. Tehtävienjaon laajentaminen olisi omiaan lisäämään laillisuusvalvontamenettelyn sel-

keyttä. Keskusrikopoliisi toteaa, että nykyinen menettely on näyttäytynyt toisinaan jossain määrin sekaannusta aiheuttavana. Nykyistä huomattavasti laajemman tehtävienjaon etuna olisi myös se, että erikoistumisen kautta myös laillisuusvalvonnan perehtyneisyys lisääntyisi. Laillisuusvalvonnan vaativuuden voidaan katsoa mietinnössä esitetyn mukaisesti kasvaneen. Keskusrikopoliisi pitääkin tehtävienjaon laajentamisesta seuraavaa laillisuusvalvonnan yhä syvempää perehtyneisyyttä merkittävänä etuna.

Keskusrikopoliisi kannattaa mietinnön ehdotusta siitä, että poliisia koskevat laillisuusvalvonta-asiat ohjautuisivat joiltakin osin sekä eduskunnan oikeusasiamiehen että oikeuskanslerin käsiteltäväksi. Mietinnössä ehdotetaan, että syyttäjiin kohdistuvien laillisuusvalvonta-asioiden käsittely keskitetään oikeuskanslerille. Tämän vuoksi Keskusrikopoliisi pitää perusteltuna sitä, että oikeuskansleri voisi ottaa myös poliisia koskevia asioita tarkasteltavakseen.

Keskusrikopoliisi kannattaa mietinnön ehdotusta siitä, että salaista tiedonhankintaa, salaisia pakkokeinoja, siviilitiedustelua, sotilastiedustelua ja tiedustelutoiminnan laillisuusvalvontaa koskevat asiat keskitetään eduskunnan oikeusasiamiehelle. Keskusrikopoliisi pitää perusteltuna sitä, että eduskunnan oikeusasiamies voisi ehdotuksen mukaan valvoa salaisen tiedonhankinnan ja tiedustelutoiminnan valvonnan edellyttämällä tavalla myös tuomioistuimia, joiden yleinen valvonta on keskitetty oikeuskanslerille. Tämä laajentaisi salaisen tiedonhankinnan valvonnan kaikkiin salaisesta tiedonhankinnasta päättäviin tahoihin.

Keskusrikopoliisin päällikkö
Poliisineuvos

Robin Lardot

Poliisilakimies

Tommi Reen